

Hoofdstuk 1: het symfonie orkest

Binnenkort komen jullie naar een repetitie van het Nederlands Philharmonisch Orkest of het Nederlands Kamerorkest. We vinden het heel leuk dat jullie bij ons op bezoek komen! In de komende hoofdstukken krijgen jullie uitleg over het orkest, klassieke muziek en nog meer.

Tot over een tijdje, in de NedPhO-koepel.

Opdracht – een woord-web

Met de klas bekijk je zo een filmpje over het het Nederlands Philharmonisch Orkest. In dit filmpje zie je het orkest repeteren en zich klaarmaken voor het concert. Een orkest kan allerlei verschillende muziek spelen: hard, zacht, snel, langzaam... De muziek die je nu gaat horen is heel snel en een beetje boos.

Bekijk het filmpje over het Nederlands Philharmonisch Orkest <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=t7kSi1kDdQU&feature=youtu.be>

Maak na het kijken van het filmpje in groepjes een woord-web rondom het woord “symfonieorkest”. Schrijf alle woorden op waar je aan denkt. Met de hele klas bespreek je alle woorden na afloop. Op de volgende pagina staat een lijst met woorden, hadden jullie die allemaal al bedacht?

Woorden die bij het orkest horen:

Orkest	Een orkest is een groep mensen die samen muziek maken.	Volume	De sterkte van het geluis; dit kan hard of zacht zijn.
Dirigent	Een dirigent is de leider van het orkest.	Tutti	Als alle orkestleden samen spelen.
Concertmeester	De eerste violist, zit helemaal vooraan. Is de leider van de strijkers.	Solo	Als een orkestlid alleen speelt of een belangrijke melodie heeft.
Musici	De mensen die in het orkest zitten, heten 'musici'. Je kunt ook 'muzikanten' zeggen maar in het orkest zeggen we meestal 'musici'.	Symfonie	Een stuk voor orkest wat bestaat uit verschillende delen.
Repetitie	Om goed samen te kunnen spelen, oefenen de musici/muzikanten samen. Dit heet een repetitie.	Partituur	Een (muziek)boek waar alles in staat wat het orkest speelt. De dirigent gebruikt dit tijdens de repetities van het concert.
Concert	Nadat het orkest heeft gerepeteerd, is er een concert. Dit is een uitvoering waarbij er ook publiek komt luisteren.	Componist	De meneer of mevrouw die de muziek heeft geschreven.
Publiek	Dit zijn mensen die naar een concert komen luisteren.	Strijkers	Instrumenten die bespeeld worden door erop te strijken.
Concertzaal	Een orkest speelt vaak in een concertzaal. Dit is een zaal waar het orkest heel mooi in klinkt en waar er genoeg zitplaatsen zijn voor het publiek.	Houtblazers	Houten instrumenten die bespeeld worden door erop te blazen.
Podium	De plek in de concertzaal waar het orkest zit.	Koperblazers	Koperen instrumenten die bespeeld worden door erop te blazen.
		Slagwerk	Instrumenten die bespeeld worden door erop te slaan.

Hoofdstuk 2: instrumenten in het orkest

Opdracht – lijst met instrumenten

Welke instrumenten horen er allemaal in een orkest? In het vorige hoofdstuk hebben jullie er al vast heel veel genoemd. Maak klassikaal een lijst en kijk daarna met de juf of meester na of jullie niets vergeten zijn. De juf of meester heeft een lijst met de antwoorden (bijlage 1).

- Staat het instrument wat jij zelf speelt er ook bij?
- Staan er instrumenten op de lijst die bij jullie in het Leerorkest niet worden bespeeld?

Instrumentfamilies

Al deze instrumenten kunnen we opdelen in verschillende instrumentfamilies. Dat zijn de volgende groepen:

- Strijkers
- Blazers (hout en koper)
- Slagwerk
- Snaarinstrumenten

Strijkers

De viool, altviool, cello en de contrabas horen in deze groep thuis. Al deze instrumenten hebben snaren. Met een strijkstok wordt hier overheen gestreken om geluid te maken. Vandaar de naam strijkinstrumenten. Soms spelen de strijkers ook zonder strijkstok, dan plukken ze aan de snaren (net als een gitaar). Dit heet “pizzicato” spelen.

Blazers

Het orkest heeft veel verschillende soorten blazers. Zij worden zo genoemd, omdat zij alleen geluid kunnen maken door in hun instrument te blazen. Hun instrumenten worden dan ook blaasinstrumenten genoemd. Elk symfonieorkest heeft twee blazersfamilies; de houtblazers en de koperblazers.

Houtblazers

De fluit, hobo, klarinet en de fagot horen bij de houtblazers. Deze instrumenten waren vroeger allemaal van hout. De fluit is tegenwoordig niet meer van hout maar gemaakt van metaal, zilver of goud. De fluit heeft een mondstuk waar je schuin overheen blaast. De fagot, klarinet en hobo hebben een rietje om op te blazen.

Koperblazers

De trompet, hoorn, trombone en de tuba horen tot de koperblazers. Deze instrumenten zijn van koper gemaakt en hebben geen rieten om geluid mee te maken. De koperblazers blazen op een mondstuk om geluid te maken.

Simon van Boxtel

Slagwerk

De slagwerkers spelen op alle instrumenten waar je op moet slaan om een geluid te maken. Zij spelen van alle orkestleden de meeste verschillende instrumenten. Soms moeten ze in een muziekstuk wel drie verschillende instrumenten spelen!

Snaarinstrumenten

Bij hele grote orkesten zie je soms ook een harp en een piano staan. Dit zijn snaar instrumenten. Bij de harp zie je alle snaren heel goed, bij de piano zitten ze een beetje verstopt.

Simon van Boxtel

Hoofdstuk 3: De dirigent en de muziek

De dirigent

Het Nederlands Philharmonisch Orkest speelt altijd met een dirigent. Dat komt omdat het orkest uit zoveel mensen bestaat (soms wel meer dan 100!) dat het nodig is dat één iemand de beslissingen neemt. Het Nederlands Kamerorkest speelt vaak met veel minder mensen, daarom spelen zij ook soms zonder dirigent. De concertmeester, de eerste violist, is in dat geval degene die de leiding heeft.

Muziek bestaat uit een heleboel verschillende melodieën die samen een mooi geheel vormen. Maar als alle melodieën even hard of belangrijk zijn, zou de muziek helemaal niet mooi klinken.

Een dirigent mengt alle verschillende stemmen en melodieën in de muziek binnen het orkest tot een mooi geheel.

Opdracht: bekijk de dirigent in actie

Bekijk met de klas dit filmpje, waarin wordt uitgelegd wat een dirigent precies doet.

<https://www.youtube.com/watch?v=iwA7fuTdVZI>

De muziek

Het orkest speelt elke week andere muziek. Wat er precies gespeeld wordt als jullie op bezoek komen, wordt dan verteld!

De muziek voor een orkest is altijd geschreven door een componist. Dat is een muzikschrijver. Zoals een schrijver boeken verzint en opschrijft, verzint en schrijft een componist muziek. Het orkest speelt muziek van componisten die 300 jaar geleden leefden, maar ook muziek van componisten van nu.

Hoofdstuk 4: Het repetitiebezoek

Het is bijna zover, jullie komen op repetitiebezoek! Hieronder staat precies opgeschreven wat er die ochtend gaat gebeuren.

1. **Introductie:** jullie worden ontvangen en krijgen te horen wat er vandaag gaat gebeuren: hoeveel mensen spelen er in het orkest, welke muziek spelen ze, wie is de dirigent vandaag?
2. **Musicus op bezoek:** iemand die in het orkest speelt, noemen wij een musicus. Deze meneer of mevrouw gaat aan jullie vertellen hoe het is om in het orkest te spelen. Jullie mogen zeker ook vragen stellen!
3. **Luisteren naar de repetitie:** ongeveer een halfuur zitten we in de zaal bij een repetitie. We zorgen ervoor dat jullie dichtbij het orkest zitten, zodat je niet alleen goed kunt luisteren maar ook alles goed ziet.
4. **Afsluiting:** na het halfuur in de zaal houden we een korte pauze. Daarna is tijd om alle vragen te beantwoorden en de repetitie te bespreken.

Tot snel!

